

فارسى در دوره حكمرانى ذوالقدرها

عبدالمجيد آيدز

بهمن ۱۳۹۷

سرشناسه:	آبیار، عبدالمجید، ۱۳۵۳-
عنوان و نام پدیدآور:	فارس در دوره حکمرانی ذوالقدرها/ نویسنده: عبدالمجید آبیار؛ ویراستار سیدعبدالرضا موسوی
مشخصات نشر:	فارس: نشر ایراهستان، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری:	۱۵۹ ص.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۷۶۸۰-۲۰-۹
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
موضوع:	فارس-تاریخ-قرن ۱۰-۱۱ ق.
موضوع:	Fars (Iran: Province)-History-16-17 th century
موضوع:	ایران-تاریخ-صفویان، ۹۰۷-۱۱۴۸ ق.
موضوع:	Iran-History-Safavids, 1502-1736
بندی کنگره:	DSR۲۰۴۳/الف۴۵۱۲ ۱۳۹۷
رده‌بندی دیوئی:	۹۵۵/۶۳
شماره شابک:	۵۲۱۲۸۲۳

انتشارات ایراهستان

فارس-لامرد-علامرودشت-کد ملی: ۷۴۴۴۱۶۱۶۴۱
irahes@npanet@gmail.com - ۰۹۱۷۳۸۲۷۰۰۲

نام کتاب: فارس در دوره حکمرانی ذوالقدرها مؤلف: عبدالمجید آبیار
ویراستار: سید عبدالرضا موسوی صفحه آرا و طراح جلد: محمد میر
ناشر: ایراهستان نوبت چاپ: اول-زمستان ۱۳۹۷
شمارگان: ۵۰۰ جلد قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۶۸۰-۲۰-۹

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	مقدمه :
	فصل اول: بررسی و نقد منابع
۹	۱. نقد و ارزیابی منابع و مآخذ اصلی
۲۶	۲. نقد و ارزیابی مآخذ تحقیقی
	فصل دوم: مقدمات
۳۱	۱. پیشینه تاریخی فارس
۳۴	۲. اوضاع فارس قبل از به قدرت رسیدن صفویان
۴۷	۳. فارس در عهد ترکمانان قراقوینلو و آق قویونلو
۵۵	۴. نظام اداری ایالات در دوره صفوی
۶۴	۵. حدود سرزمین فارس در دوره صفوی
	فصل سوم: نام، مسکن و شاخه‌های ذوالقدر
۷۳	۱. نام و مسکن ذوالقدر
۷۵	۲. شاخه‌های ذوالقدر
	فصل چهارم: حاکمیت ذوالقدرها بر فارس در عصر شاه اسماعیل اول
۷۹	۱. تصرف فارس به وسیله شاه اسماعیل اول
۸۴	۲. حاکمیت ذوالقدرها بر فارس در عصر شاه اسماعیل اول
	فصل پنجم: حاکمیت ذوالقدرها بر فارس در عصر شاه تهماسب اول
۸۹	۱. حاکمیت ذوالقدرها بر فارس در عصر شاه تهماسب اول

۶ □ فارس در دوره حکمرانی ذوالقدرها

فصل ششم: حاکمیت ذوالقدرها بر فارس در عصر شاه اسماعیل دوم و سلطان محمد
خداپنده

۱. حاکمیت ذوالقدرها بر فارس در عصر شاه اسماعیل دوم و سلطان محمد خداپنده ۹۹

۲. خروج قلندر در کوه گیلویه ۱۰۵

فصل هفتم: حاکمیت ذوالقدرها بر فارس در عصر شاه عباس اول

۱. حاکمیت ذوالقدرها بر فارس در عصر شاه عباس اول ۱۱۷

۲. حکومت یاقوب خان ذوالقدر بر فارس ۱۲۶

۳. لشکرکشی یاقوب خان ذوالقدر به یزد ۱۳۳

۴. قیام یعقوب خان ذوالقدر ۱۳۶

کتابنامه ۱۴۷

تأسیس دولت صفوی در آغاز قرن دهم هجری قمری (قرن شانزدهم میلادی) از نظر بسیاری از مورخان و پژوهشگران رویدادی مهم و تعیین کننده در تاریخ ایران به شمار می آید؛ زیرا اوضاع ایران پس از این رویداد نسبت به قبل از آن به میزان قابل توجهی تغییر یافت. به وجود آمدن تمرکز ثبات سیاسی، فراگیر شدن تشیع به عنوان مذهب رسمی کشور، رونق نسبی اقتصادی و مطرح شدن جدی تر ایران در عرصه های جهانی از جمله ویژگی های دوره ی صفوی است. در این دوران ۲۲۸ ساله (۹۰۷ هـ.ق. تا ۱۱۳۵ هـ.ق.) کشور ایران به ایالت هایی چند تقسیم شده بود (حدود ۱۶ ایالت) که یکی از این ایالت ها، ایالت فارس می باشد.

ایالت فارس در سال ۹۰۹ هـ.ق. به تصرف قزلباش ها درآمد و تا آخر حکومت صفوی جزئی از قلمرو آنان باقی ماند. شاه اسماعیل حکومت فارس را به شخصی به نام الیاس بیگ ذوالقدر سپرد. از این تاریخ (۹۰۹ هـ.ق.) تا اوایل حکومت شاه عباس اول حکومت این سرزمین در دست ذوالقدرها باقی ماند. اما در زمان شاه عباس اول در اثر اصلاحاتی که ایجاد شد نیروی جدیدی به نام غلامان سلطنتی شکل گرفت که این اقدام در روند اداره ی ایالت ها دگرگونی هایی ایجاد کرد. در زمان شاه عباس اول (۹۹۵ تا ۱۰۳۸

هق.) حکومت ایالت‌های فارس و کوه گیلویه به یکی از غلامان گرجی (نیروی جدید التاسیس) به نام الله‌وردی‌خان رسید. حکومت فارس اولین حکومتی بود که به یک نفر از غلامان گرجی واگذار می‌شد. علاوه براین در زمان شاه عباس برای ایالاتی چند بیگلربیگی معین شد که یکی از این ایالات، فارس است که بیگلربیگی آن حکومت کوه گیلویه را هم داشت. پس از الله‌وردی‌خان حکومت فارس به پسرش امام قلی‌خان رسید. این پسر و پدر که هر دو از سرداران محسوب می‌شدند حدود ۴۰ سال حاکم این ایالت بودند. سرانجام امام قلی‌خان به حکومت فارس، لار، کوه گیلویه، شمیل و مینا، بحرین، بعضی از ولایات خوزستان مانند همدان و قسمتی از عراق عجم، تویسرکان و محلات رسید. اما پس از مرگ امام قلی‌خان یعنی در سال ۱۰۴۲ هق. هر یک از این نواحی به صورت جداگانه به حکام واگذار گردید. لذا از تاریخ ۱۰۴۱ هق. تا ۱۱۳۱ هق. فارس جزء ایالات خاصه گردید. لازم به ذکر است که قسمت اعظم این ایالات خاصه (املاک شاهی) در ایالت‌های فارس، آذربایجان، کرمان و خراسان قرار داشته است.

سرانجام در اواخر دوره صفویه یعنی در زمانی که از راجب به سقط امنیت خلیج فارس را مختل می‌کردند لطفعلی‌خان داغستانی مامور دفاع از آن ناحیه گردید. او نیز مانند الله‌وردی‌خان در روزگار خود به سمت بیگلربیگی بلاد فارس، کوه گیلویه و خان لار و بنادر منصوب گردید، اما در پایان این دوره، این ولایت نیز همانند دیگر ولایات ایران تحت سیطره‌ی نیروی جدید یعنی افغان‌ها قرار گرفت.